

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาการรับรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อำเภอมะเข่แดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ คราวเรือนในเทศบาลเมือง เมืองแกนพัฒนา อำเภอมะเข่แดง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 2 ตำบล คือตำบลอินทขิล 3,183 คราวเรือน ตำบลช่อแล 1,901 คราวเรือน รวม 5,084 คราวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คือ คราวเรือน จำนวน 371 คราวเรือน โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1970) ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน ร้อยละ 5 หรือ 0.05

รายละเอียดการแทนค่าเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{5,084}{1+5,084(0.05)^2} \\ &= 371 \end{aligned}$$

จากการคำนวณ ได้กลุ่มตัวอย่าง 371 ครัวเรือน เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 รวมได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 408 ครัวเรือน จากนั้นจึงแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 2 ตำบล เป็นไปตามสัดส่วนของประชากร ได้ตัวอย่างในตำบลอินทจิด 255 ครัวเรือน และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ตำบลช่อแล ได้ 153 ครัวเรือน รวมกลุ่มตัวอย่าง 408 ครัวเรือน โดยสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว หรือตัวแทนที่รับผิดชอบในการดูแลครอบครัว

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จากเลขที่บ้าน ตามทะเบียนของสถานีอนามัย โดยจับสลากเลขที่บ้าน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

- 1) มีอายุตั้งแต่ 20 ขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิง
- 2) มีความสามารถในการสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้ดี
- 3) ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา
- 4) ต้องอาศัยในหมู่บ้านอย่างน้อย 1 ปี
- 5) เป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะในขณะสัมภาษณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ การทำงานเกี่ยวข้องกับสุขภาพ การได้รับสื่อข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก การรับรู้ข้อมูลการเกิดโรคในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 การรับรู้ของประชาชนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีทั้งหมด 50 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกจำนวน 10 ข้อ การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกจำนวน 10 ข้อ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกจำนวน 10 ข้อ การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคไข้เลือดออกจำนวน 10 ข้อ และการรับรู้ต่อการดำเนินงานป้องกันโรคไข้เลือดออกจำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามปลายปิด ข้อความจะมีทั้งข้อความที่เป็นด้านบวกและด้านลบละกัน โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบว่ามีความคิดเห็นมากน้อยเพียงใดโดยการเลือกตอบจะเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ตัวเลือก ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นอย่างยิ่ง
		ตรงกับความคิดเห็นทุกประการ
เห็นด้วย	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ไม่แน่ใจกับข้อความนั้น ความรู้สึก
		เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยมีน้ำหนักเท่ากัน

ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่ มีตรงกับความคิดเห็นเป็นบางส่วน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นอย่างยิ่ง ไม่ตรงกับความคิดเห็นเลย

ถ้าเป็นข้อความด้านบวกให้คะแนน ดังนี้			ถ้าเป็นข้อความด้านลบให้คะแนน ดังนี้		
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน	เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน	ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก จำนวน 12 ข้อ ครอบคลุมคำถามเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการไม่ให้ตนเองหรือผู้อื่นป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ลักษณะคำถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	กระทำสม่ำเสมอทุกวันหรือกระทำทุกครั้ง
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง	ท่านกระทำเป็นส่วนใหญ่หรือกระทำบ่อยครั้ง
ปฏิบัติบางครั้ง	หมายถึง	ท่านกระทำเป็นส่วนน้อยหรือกระทำนานๆ ครั้ง
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ท่านไม่เคยกระทำเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้	4 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้	3 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	2 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	ให้	1 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับเนื้อหา

2) การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับประชาชน บ้านหัวฝาย ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับบ้านป่าไผ่ ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะภูมิประเทศ อาชีพ การดำรงชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน แล้วนำไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในส่วนที่ 2 คือ การรับรู้ของประชาชนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ได้ความเชื่อมั่นส่วนที่ 2 เรื่อง การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกเท่ากับ 0.708 การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกเท่ากับ 0.712 การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกเท่ากับ 0.702 การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคไข้เลือดออกเท่ากับ 0.716 และการรับรู้ต่อการดำเนินงานป้องกันโรคไข้เลือดออกเท่ากับ 0.744 และส่วนที่ 3 เรื่อง การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.741

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1) นำหนังสือแนะนำตัวจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงนายอำเภอแม่แตง นายยกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา เพื่อขออนุญาตทำการศึกษา และเก็บข้อมูล

2) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนในพื้นที่

3) จัดอบรมผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลจำนวน 5 คน ในเรื่อง

3.1) ชี้แจงรายละเอียดแบบสอบถาม

3.2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3) วิธีการในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3.4) การตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์

4) ประสานงานกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อเข้าไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

- 5) ดำเนินงานเก็บข้อมูลโดย ผู้ศึกษาและผู้ช่วยออกสัมภาษณ์ จัดเก็บและรวบรวมแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์
- 6) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และสรุปผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์แล้ววิเคราะห์ค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package For Social Science (SPSS) for window Version 11.5 ดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยดูการแจกแจงความถี่ ร้อยละ
- 2) การรับรู้ พฤติกรรมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก วิเคราะห์โดยดูการแจกแจงความถี่ ร้อยละ
- 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และพฤติกรรมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน ทดสอบโดยใช้สถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)